

Aan
Provinciale Staten

Statenvergadering
1 juli 2010

Onderwerp
statenvoorstel Beveiliging De Tong van Lucifer

Commissie Samenleving
1 juli 2010

Agendapun
10

1. Beslispunten

- a. In te stemmen met de beveiligingsmaatregelen op de Knardijk zodat het beeldende kunstwerk De Tong van Lucifer kan terugkeren;
- b. de resterende kosten van 36.000 euro te dekken uit de reserve grootschalige kunstprojecten.

Lelystad
27 mei 2010

Registratienummer
1002027

2. Inleiding

Op 10 januari 2008 heeft u besloten het beeldende kunstwerk De Tong van Lucifer van de in 2006 overleden kunstenaar R.W. van de Wint te laten restaureren. Vanaf 1993 staat De Tong van Lucifer op de Knardijk. U heeft aangegeven betrokken te willen worden bij de te nemen beveiligingsmaatregelen.

Inlichtingen
MF Ramaker

Afdeling/Bureau
JSC

Op 25 april 2008 is de opdracht voor restauratie gegund aan de Noord Amsterdamse Machinefabriek. Binnen één jaar zou het beeld gerestaureerd zijn, maar door noodlottige omstandigheden is de restauratie uiteindelijk in april van dit jaar afgerond.

Portefeuillehouder
Diessen, M.F.A. van

3. Beoogd effect

Het minimaliseren van de risico's van beschadiging en vervreemding van De Tong van Lucifer op de Knardijk.

4. Argumenten

1. Beter voorkomen dan genezen

Gunstig gevolg van de restauratie is de sterke verbetering van de duurzaamheid van het kunstwerk. In de huidige constructie ondervindt het koperdraad geen wrijving met staal zodat het koperdraad niet kan losgeraken. Ook is de ruimte tussen de wikkelingen van het koperdraad minimaal. Kortom de huidige constructie van het beeld is beter vandalisme proof.

De beveiliging van De Tong van Lucifer op de Knardijk bestaat uit twee stappen ontmoediging door plaatsing van beter hekwerk en signalering door plaatsing van bewegingsdetectoren en opvolging. Dit zijn de optimale mogelijkheden op deze locatie met minste risico op herhaling van beschadiging door menselijk toedoen. In de bijlage vindt u meer informatie hierover.

2. Ruimte in reserve

In de financiële uitwerking van het besluit van Provinciale Staten De Tong van Lucifer te restaureren is ook rekening gehouden met kosten voor de beveiliging. Uiteindelijk zijn de kosten voor beveiliging hoger uitgevallen dan begroot door de te nemen infrastructurele maatregelen. Voorstel is 36.000 euro extra aan kosten te dekken uit de reserve grootschalige kunstprojecten, omdat dit past binnen de doelstelling van deze reserve die hiervoor ruimte biedt.

5. Kanttekeningen

Snelle besluitvorming is geboden, omdat voor de uitvoering van de beveiligingsmaatregelen maximaal 15 weken staan onder meer voor de aanleg van elektriciteitsvoorziening op de Knardijk. Besluitvorming door PS vóór de zomer is vereist omdat in de periode van 1 oktober tot en met 1 april geen graafwerkzaamheden in de Knardijk zijn toegestaan. Vandaar het voorstel in PS van 1 juli ter besluitvorming te laten brengen. Gestreefd wordt De Tong van Lucifer in september 2010 beveiligd en wel terug te laten keren op de Knardijk.

6. Evaluatie

De Tong van Lucifer keert terug op de Knardijk zodra de beveiliging functioneert.

7. Advies van de Commissie van advies

8. Ontwerp-besluit

Provinciale Staten van Flevoland,

gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 22 juni 2010, nummer 1002020

BESLUITEN:

In te stemmen met de beveiligingsmaatregelen op de Knardijk zodat het beeldende kunstwerk De Tong van Lucifer kan terugkeren;

En de resterende kosten van 36.000 euro te dekken uit de reserve grootschalige kunstprojecten.

Aldus besloten in de openbare vergadering van Provinciale Staten van 1 juli 2010.
griffier, voorzitter,

9. Bijlagen

In bijlage staat toelichting op beveiliging van de Tong van Lucifer op de Knardijk

10. Ter lezing gelegde stukken

Gedeputeerde Staten van Flevoland,

secretaris, voorzitter,

Toelichting op beveiliging van De Tong van Lucifer op de Knardijk

Ambachtelijk gedegen gerestaureerd beeld

De beveiliging van het beeld zit niet alleen in het treffen van maatregelen rondom het beeld maar ook in de versterking van De Tong van Lucifer zelf en dan vooral in de constructie.

Het huidige, gerestaureerde beeld keert in kwalitatief, betere staat terug op zijn plek dan het oorspronkelijk ooit geweest is. Dit komt ten eerste doordat staal en koper nu geen contact meer met elkaar kunnen maken. De onderlinge wrijving tussen de beide metalen is toentertijd oorzaak geweest voor losgeraken van het koperdraad. Ten tweede is de stalenkorf nu met coating beschermd tegen corrosia (roestvorming). Ten derde is met de restauratie het koperdraad strak tegen elkaar aan gewikkeld. De openliggende, met epoxy gevulde tussenlagen zijn verwijderd. Epoxy heeft de eigenschap vooral in de buitenlucht op den duur te vergaan, waardoor ruimte ontstaan tussen de koperwikkelingen om te wrikken, zodat het afslijpen van het draad werd vereenvoudigd. Kortom, op vakkundige wijze heeft de restaurateur een kwaliteitsslag gemaakt in de robuust- en duurzaamheid van De Tong van Lucifer. Risico's op beschadigingen door weer, wind en vandalisme zijn aanzienlijk verminderd.

Beveiligingsmaatregelen rondom De Tong van Lucifer

Bij het beveiligen van objecten is sprake van drie soorten maatregelen:

1. ontmoedigen - toegankelijkheid verkleinen met bijvoorbeeld plaatsen van hekwerk
2. vertragen - vergroten van het tijdspad tot benadering van object zoals graven van een gracht rondom het beeld
3. signaleren - ongewenst bezoek opmerken onder andere met bewaking

Ontmoedigen en signaleren op de Knardijk

Beveiligingsmaatregel vertraging kan niet, omdat het waterschap Zuiderzeeland ingrepen in de dijk niet toestaat. Dan blijven voor de Knardijk over de beveiligingsmaatregelen 1. ontmoedigen en 3. signaleren.

Hekwerken plaatsen

Het ontmoedigen van de toegang tot De Tong van Lucifer kan verbeterd worden door het plaatsen van nieuwe, deugdelijke hekwerken. In goed overleg met het waterschap, de eigenaar van de Knardijk, zijn drie locaties aangewezen (zie bijgevoegde tekening HB 998168). Bij twee locaties, de fietspaden Meerkoetenweg en Ooievaarsweg komen nieuwe hekwerken. Het huidige hekwerk aan de oostelijke kant van de Rijksweg A6 na het viaduct wordt vervangen.

Detecteren van ongewenste bewegingen rondom het beeld

Signalering van ongewenst bezoek kan door het plaatsen van camera's en/of detectiemelders. De voorkeur gaat uit naar detectiemelders die reageren zodra specifieke bewegingen rondom het beeld plaatsvinden. De reactie wordt via GSM zender verstuurd naar de meldkamer die vervolgens de opvolging regelt.

Investeren in camerawerk én detectie kan ook, maar betekent verdubbeling van de investeringskosten. Gelet op de relatief hoge kosten gaat daarom vooralsnog de voorkeur uit naar de detectiemelders.

Betrouwbaarheid en deugdelijkheid staan voorop. De melders moeten het altijd doen. Ervaring leert dat zonne- en windenergie niet garanderen onder alle omstandigheden het juiste vermogen te bieden. Het aanleggen van elektrische kabel naar De Tong van Lucifer is daarom noodzakelijk. Het dichtsbijzijnde aansluitpunt voor elektriciteit is bij de boerderij aan de Meerkoetenweg (1km). Bij het doortrekken van de elektrische kabel moet wel rekening gehouden worden met 15 weken uitvoeringstijd.

Opvolging

Na signalering van onraad volgt opvolging door een beveiligingsbedrijf bij voorkeur die waarvan een auto het meest dichtbij de Tong van Lucifer is. De locatie van het beeld op Knardijk ligt in een dunbevolkte, met de auto moeilijk bereikbare omgeving. Realistisch bekeken moet rekening gehouden worden met een gemiddelde aanrijtijd van driekwartier na melding. De zekerheid is er nu dat niet meer ongestoord aan het beeld 'gewerkt' kan worden. Onzeker blijft (en dat geldt niet alleen bij De Tong van Lucifer) of ongewenst bezoek ook daadwerkelijk in de kladden kan worden gegrepen.

Kosten voor opvolging komt ten laste van de begrotingspost Aankopen kunstwerken.

De Tong van Lucifer weer uitgelicht

Bijkomend voordeel van aanleg van elektrische voorziening is dat De Tong van Lucifer uitgelicht kan worden zoals de kunstenaar dat ooit ook bedacht heeft. Bij plaatsing in 1993 van het kunstwerk was deze ook 's avonds verlicht. Én verlichting van het beeld bevordert de beveiliging van het beeld. Voorstel is om tegelijk met aanleg van elektrische voorziening te investeren in aansluiting van lichtarmatuur.

Verzekering

De Tong van Lucifer is nu verzekerd tegen risico's van brand en storm. De voorwaarden die de verzekeraar stelt tegen schade door diefstal en vandalisme zijn: beveiliging door melders/camera's en opvolging. Bij positief besluit over de voorgestelde beveiligingsmaatregelen ontvangt de verzekeraar hierover informatie. Vervolgens zoeken we uit in hoeverre dekking van de risico's in relatie tot de jaarlijkse premie de moeite waard zijn.

Provinciale Staten van Flevoland,

gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 22 juni 2010, nummer 1002020

BESLUITEN:

In te stemmen met de beveiligingsmaatregelen op de Knardijk zodat het beeldende kunstwerk De Tong van Lucifer kan terugkeren;
En de resterende kosten van 36.000 euro te dekken uit de reserve grootschalige kunstprojecten.

Aldus besloten in de openbare vergadering van Provinciale Staten van 1 juli 2010.

griffier,

voorzitter,